

Rosa, Jacek Piotr

Perspektywy wejścia w życie porozumienia ws. Traktatu zmieniającego Traktat z Nicei i zastępującego Traktat Konstytucyjny

Rocznik Żyrardowski 6, 33-45

2008

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jacek P. Rosa

Perspektywy wejścia w życie porozumienia ws. Traktatu zmieniającego Traktat z Nicei i zastępującego Traktat Konstytucyjny

W maju 2008 r. minęła 4. rocznica przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Czteroletni bilans członkostwa wypada bardzo pozytywnie. Gospodarka polska rozwija się szybko, tempo wzrostu gospodarczego przekracza średnią dla UE. Dzięki wysokiej emigracji młodych Polaków do Irlandii, W. Brytanii i innych państw, które otworzyły swoje rynki pracy w dniu 1.05.2004 r. i w latach następnych transfery z zagranicy są ważnym elementem bilansu płatniczego i dają swobodę manewru Szefowi Banku Centralnego RP w kwestii kształtowania polityki monetarnej. Stopa bezrobocia zaczyna wykazywać tendencję spadkową, a decyzja o organizacji Mistrzostw Europy w piłce nożnej podnosi nastroje biznesmenów i konsumentów.

W październiku 2007 r. szefowie państw i rządów 27 członków Unii Europejskiej przyjęli jednomyślnie Traktat Reformujący, który ma zapewnić Unii Europejskiej prawną podstawę działania na przyszłość. W oparciu o stary, Nicejski Traktat UE nie mogłaby się rozszerzać, a proces podejmowania decyzji byłby długotrwały, nieefektywny i trudny.

Unia Europejska nie jest tylko strefą wymiany towarów i usług oraz przepływu pracowników. Jest skomplikowanym organizmem o charakterze politycznym. Do czasu ratyfikacji przez wszystkie Państwa Członkowskie UE Traktatu Reformującego obowiązującym traktatem, który reguluje działanie Unii Europejskiej jest Traktat Nicejski. Jego ambitna reforma, zainicjowana przez V. Giscard d'Estaigne w postaci Traktatu Konstytucyjnego (TK) nie powiodła się w wyniku odrzucenia w referendum w maju 2005 r. projektu konstytucji. Projekt ten został co prawda przyjęty przez wszystkich szefów rządów i państw UE, a nawet został ratyfikowany przez 18 państw członkowskich. Nie miał jednak szans przyjęcia. Sprzeciwiały się temu Holandia, W. Brytania, Czechy i Polska.

Część państw UE (m.in. Niemcy, Hiszpania i Irlandia) opowiadała się za maksymalnym wykorzystaniem uzgodnionych w TK zapisów. Część (w tym Polska) odrzucała TK jako zdyskredytowany porażką w referendum dokument. Jeszcze inne prezentowały stanowisko, że nowy traktat nie powinien być przyjmowany w drodze referendum (Holandia i W. Brytania). Polska wyraźnie opowiada się za Traktatem Nicejskim, będąc w wyraźnej mniejszości państw UE.

Tabela 1. Demograficzny potencjał UE 27

Państwo	Liczba ludności (w tys.)	Udział w % w całości ludności UE27
1. Niemcy (D)	82,604	17,05
2. Francja (F)	59,773	12,34
3. W. Brytania (GB)	59,164	12,21
4. Włochy (I)	57,033	11,77
5. Hiszpania (E)	42,600	8,79
6. Polska (PL)	38,195	7,88
7. Rumunia (R)	21,616	4,46
8. Niderlandy (NL)	16,238	3,35
9. Grecja (GR)	11,001	2,27
10. Belgia (B)	10,341	2,13
11. Czechy (CZ)	10,202	2,11
12. Portugalia (P)	10,181	2,10
13. Węgry (H)	10,136	2,09
14. Szwecja (S)	8,958	1,85
15. Austria (A)	8,054	1,66
16. Bułgaria (BG)	7,786	1,61
17. Słowacja (SK)	5,402	1,11
18. Dania (DK)	5,387	1,11
19. Finlandia (FIN)	5,212	1,08
20. Irlandia (IRL)	3,969	0,82
21. Litwa (LIT)	3,454	0,71
22. Łotwa (LAT)	2,324	0,48
23. Słowenia (SLO)	1,971	0,41
24. Estonia (EST)	1,353	0,28
25. Cypr (CP)	714	0,15
26. Luksemburg (L)	453	0,09
27. Malta (M)	399	0,09
UE-27	484,520	100,00

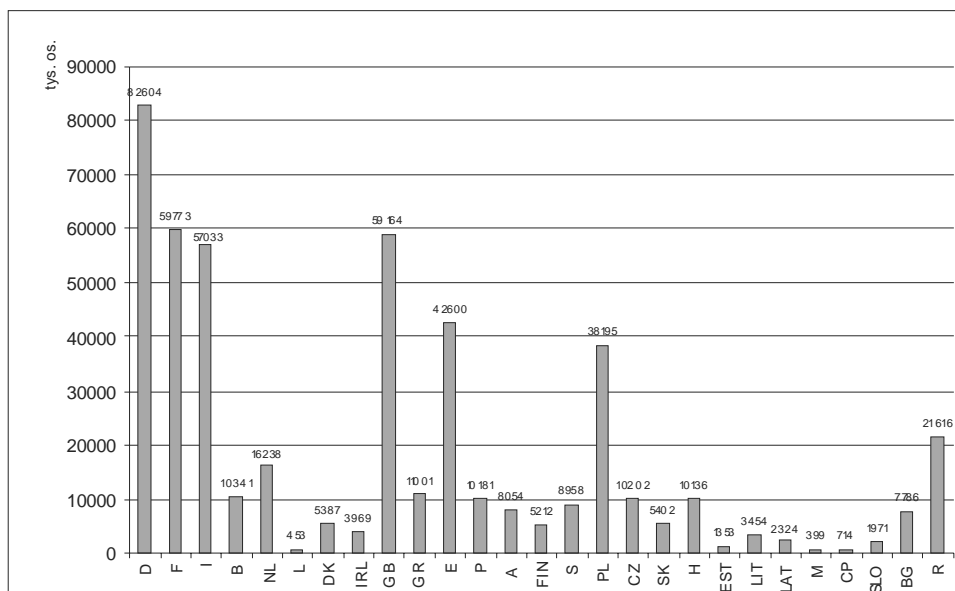
Źródło: Rocznik Statystyczny GUS 2004.

Niezależnie od tego, jaki będzie wynik dyskusji, pewne jest, że aby doszło do kolejnego poszerzenia UE o Chorwację, Traktat Nicejski musi zostać zastąpiony innym traktatem, który będzie uwzględniał ilość członków UE na więcej niż 27 państw (tabela 1). Kluczowe dla każdego państwa jest to, jaką wagą głosów będzie dysponowało w Radzie UE. Ilość decyzji podejmowanych kwalifikowaną większością głosów wzrasta wraz z każdym poszerzeniem. Jest to zrozumiałe, gdyż decyzje podejmowane w gronie prawie 30 członków będą musiały być akceptowane w drodze przegłosowania większością głosów, a nie długotrwałego poszukiwania konsensusu. Unia Europejska, aby być efektywną i sprawną organizacją, musi ograniczyć ilość spraw decydowanych w drodze konsensusu do minimum.

Z tego względu interesująca wydaje się analiza scenariuszy, jakie rozwiązanie daje jak najlepszą pozycję poszczególnym Państwom Członkowskim.

Scenariusz 1: Waga oparta na potencjale demograficznym.

Wówczas największą przewagę zdobywa RFN (tabela 1). Waga głosów zależałaby tylko od wielkości demograficznej kraju. Zaletą tego rozwiązania jest sprawiedliwy układ oparty na jasnym kryterium wielkości państw.

Wykres 1. Potencjał demograficzny UE-27

Źródło: Rocznik Statystyczny GUS 2004.

Wadą jest marginalizacja małych państw. Przewyciężenie tej wady mogłoby nastąpić w postaci dodatkowego kryterium (np. zwykłej większości ilości członków za daną propozycją, czyli w przypadku 27 członków – 14 państw).

Scenariusz 2: Waga oparta na przyporządkowaniu równej ilości głosów (po 1) każdemu członkowi niezależnie od wielkości (opcja 2).

Wówczas zyskują państwa małe, a tracą średnie i duże (tabela 2). Rozwiązanie to niesie ze sobą ryzyko powolności decyzyjnej Unii, gdyż wystarczy kilka małych państw, aby zablokować decyzję UE. Przykładowo 14 państw reprezentujących 11,45% potencjału demograficznego (od Szwecji do Malty w dół – tabela 1) mogłoby blokować decyzje większości. Zaletą jest dowartościowanie znaczenia najmniejszych członków UE i poczucie równości w UE-27. Rozwiązanie takie stosowane jest np.: w przypadku kantonów Konfederacji Szwajcarskiej, które mają równą liczbę głosów w Radzie Konfederacji. Tylko 4 półkantony mają po połowie przysługującej liczby głosów. Na rozwiązanie równej liczby głosów nie zgodziłyby się duże kraje w Unii. Argumentowałyby, że liczba ludności dużych państw nie jest uwzględniana przy podejmowaniu decyzji w Unii.

Straty dużych państw takich, jak Niemcy, Francja i W. Brytania byłyby zbyt poważne, aby to rozwiązanie mogło być przyjęte. U podstaw kompromisu z Dublina – czyli Traktatu Konstytucyjnego leżało właśnie połączenie 2 wyżej omawianych elementów: demografii i równej ilości głosów. Zapis Artykułu I-25¹⁷ (Definition of qualified majority within the European Council and the Council) mówiący o tym, że kwalifikowana większość definiowana jest w Unii jako „przynajmniej 55% członków Rady ... zawierająca przynajmniej 65% populacji” oznacza, że znaleziono równowagę między postulatem demograficznej reprezentacji i sprawiedliwego reprezentowania równych w prawach 27 członków UE.

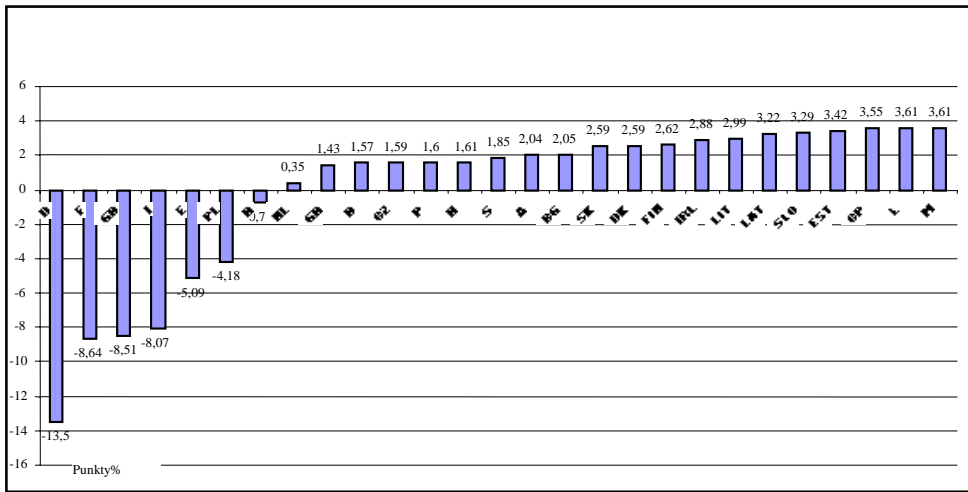
¹⁷ Szerzej patrz: Treaty Establishing Constitution for Europe, EC 2005 s. 482.

Tabela 2. Zyski i straty poszczególnych państw UE-27 w sytuacji, gdy 1 państwo = 1 głos w Radzie UE

Państwo	Równe głosy	Udział w % w całości 27 głosów UE27	Zyski i straty w porównaniu do procentowego udziału opartego na potencjale demograficznym z tabeli 1
1. Niemcy (D)	1	3,70	-13,35
2. Francja (F)	1	3,70	-8,64
3. W. Brytania (GB)	1	3,70	-8,51
4. Włochy (I)	1	3,70	-8,07
5. Hiszpania (E)	1	3,70	-5,09
6. Polska (PL)	1	3,70	-4,18
7. Rumunia (R)	1	3,70	-0,76
8. Niderlandy (NL)	1	3,70	+0,35
9. Grecja (GR)	1	3,70	+1,43
10. Belgia (B)	1	3,70	+1,57
11. Czechy (CZ)	1	3,70	+1,59
12. Portugalia (P)	1	3,70	+1,60
13. Węgry (H)	1	3,70	+1,61
14. Szwecja (S)	1	3,70	+1,85
15. Austria (A)	1	3,70	+2,04
16. Bułgaria (BG)	1	3,70	+2,05
17. Słowacja (SK)	1	3,70	+2,59
18. Dania (DK)	1	3,70	+2,59
19. Finlandia (FIN)	1	3,70	+2,62
20. Irlandia (IRL)	1	3,70	+2,88
21. Litwa (LIT)	1	3,70	+2,99
22. Łotwa (LAT)	1	3,70	+3,22
23. Słowenia (SLO)	1	3,70	+3,29
24. Estonia (EST)	1	3,70	+3,42
25. Cypr (CP)	1	3,70	+3,55
26. Luksemburg (L)	1	3,70	+3,61
27. Malta (M)	1	3,70	+3,61
UE-27	27	100,00	

Źródło: opracowanie własne.

W praktyce oznacza to, że wg stanu z 2006 r. 15 państw, które mają 314,9 mln ludności przegłosuje decyzję reszty. Trudny kompromis długo negocjowany przez okres 2001–2004 gwarantuje, że niemożliwa w UE będzie dominacja ani małych liczebnie państw, ani kilku dużych liczebnie członków. Kompromis Traktatu Konstytucyjnego otwiera drogę do szeregu różnych sojuszy w ramach UE. Wielkość ludności do zebrania w celu przegłosowania danej decyzji jest tak samo trudna, jak ilość członków (15 na 27).

Wykres 2. Zyski i straty w porównaniu z potencjałem demograficznym w przypadku zastosowania zasady równych głosów dla każdego (w punktach procentowych), na podstawie tabel 1 i 2

Źródło: obliczenia własne na podstawie Rocznik Statystyczny GUS 2004.

Gwarantuje to stabilność UE¹⁸. Z drugiej strony 6 dużych państw UE: Polska, Hiszpania, W. Brytania, Francja, Niemcy i Włochy może przegłosować każdą sprawę pod warunkiem doproszenia 9 małych krajów (np. wszystkich nowych członków UE). Traktat Konstytucyjny gwarantuje zatem, z użyciem dyplomatycznych sojuszy, zablokowanie np.: profederalistycznych zapędów Belgii i Luksemburga w UE.

Na wykresie 2 widać wyraźnie jak duże straty ponoszą duże liczebnie państwa UE w wyniku takiego rozwiązania. Większość państw skorzystałaby z równej wagi głosów (po 1) dla każdego państwa. Dla Holandii i Rumunii zmiany znaczenia nie byłyby takie duże jak dla innych.

Sama opcja 2 nie wchodzi w grę. Musi być uzupełniona potencjałem demograficznym. Innymi słowy straty dla dużych państw są w opcji 2 tak duże, że niemożliwe jest jej przyjęcie jako zasadę ważenia głosów w Radzie UE. Porównanie obu opcji pozwala na uświadomienie sobie konfliktu w UE między małymi a dużymi państwami. Opcja 2 faworyzuje małe kraje, opcja 1 – duże. Konieczne było zatem znalezienie kompromisu w postaci połączenia obu – uczynił to odrzucony w demokratyczny sposób przez społeczeństwo Francji i Holandii Traktat Konstytucyjny (TK)¹⁹.

¹⁸ Szerzej: „The European Constitution White Paper” DFA, June 2005 Dublin.

¹⁹ Szerzej: „Europe Re-United. A Constitutional Treaty. An analysis presented by The Institute of European Affairs” Project Chairman Garret FitzGerald, IEA, Dublin 2004.

Scenariusz 3: Waga na podstawie Traktatu z Nicei.

Przed wejściem w życie TK obowiązuje Traktat z Nicei. Jest to obowiązujący prawnie Traktat, dla Polski bardzo korzystny. Rozwiązanie to faworyzuje Polskę i Hiszpanię, a jest mniej sprawiedliwe dla 4 dużych państw UE. W porównaniu z prawdziwym znaczeniem demograficznym Niemcy tracą aż 8,64 punktów procentowych. Podobnie duże straty są w przypadku Francji, W. Brytanii i Włoch. Argumenty, słusznie wysuwane przez Polskę za stosowaniem Traktatu z Nicei były następujące:

1. Jest to jedyna prawna obecnie podstawa działania UE.
2. Jest to kompromis między dużymi liczebnie a małymi krajami, który w przejrzysty sposób nie odbiega w znaczący sposób od wagi demograficznej.
3. Podobnie jak w przeszłości Unii duże państwa poświęcają swoje znaczenie dla małych (nadreprezentacja Luksemburga czy Węgier i Portugalii jest uzyskana kosztem zgody 4 dużych członków UE na pozbycie się części przysługującego z demografii potencjału w głosowaniach). Duże kraje takie, jak Niemcy, Francja czy Włochy i tak korzystają z handlu i wymiany gospodarczej stymulowanej przez powiększoną Unię.
4. W UE nie było dotychczas „planu Marshalla” dla poszkodowanych przez 50 lat komunizmu państw Europy Środkowej i Wschodniej. Na Traktacie Nicejskim zyskują właśnie najbardziej te kraje (oraz Hiszpania i Portugalia – dotknięte w przeszłości innym typem dyktatury). Z tego względu Traktat z Nicei jest najbardziej sprawiedliwy.

Warto zauważyć, że żadne z 6 dużych państw UE nie odnosi zysków. Straty są najmniejsze w przypadku Polski. Dlatego Polska tak bardzo optuje za utrzymaniem wagi głosów z Traktatu z Nicei. Jednak Polska faktycznie traci na podstawie Traktatu z Nicei o 0,05 punktu procentowego do potencjału demograficznego. Żadne z małych i średnich państw UE nie odnosi na podstawie uzgodnień z Nicei takich zysków jak w przypadku opcji 2.

Największe zyski z Traktatu Nicejskiego odnoszą Czechy, Węgry i Portugalia, najmniejsze Słowenia i Malta (patrz tabela 3). Traktat z Nicei jest swojego rodzaju kompromisem między opcją 2 i 3, dając wciąż przewagę małym państwom w UE. Przewaga ta może być wyeliminowana jedynie poprzez zastosowanie kolejnych scenariuszy.

Tabela 3. Zyski i straty poszczególnych państw UE-27 z zastosowania zasady ważenia głosów z Traktatu Nicejskiego

Państwo	Waga głosów na podstawie Traktatu z Nicei	Udział w % w całości 27 głosów na podstawie Traktatu z Nicei	Zyski i straty w porównaniu do procentowego udziału opartego na potencjale demograficznym z tabeli 1
1. Niemcy (D)	29	8,405	-8,64
2. Francja (F)	29	8,405	-3,93
3. W. Brytania (GB)	29	8,405	-3,80
4. Włochy (I)	29	8,405	-3,36
5. Hiszpania (E)	27	7,83	-0,96
6. Polska (PL)	27	7,83	-0,05
7. Rumunia (R)	14	4,06	-0,40
8. Niderlandy (NL)	13	3,77	+0,42
9. Grecja (GR)	12	3,48	+1,21
10. Belgia (B)	12	3,48	+1,35
11. Czechy (CZ)	12	3,48	+1,37
12. Portugalia (P)	12	3,48	+1,38
13. Węgry (H)	12	3,48	+1,39
14. Szwecja (S)	10	2,90	+1,05
15. Austria (A)	10	2,90	+1,24
16. Bułgaria (BG)	10	2,90	+1,29
17. Słowacja (SK)	7	2,03	+0,92
18. Dania (DK)	7	2,03	+0,92
19. Finlandia (FIN)	7	2,03	+0,95
20. Irlandia (IRL)	7	2,03	+1,21
21. Litwa (LIT)	7	2,03	+1,32
22. Łotwa (LAT)	4	1,16	+0,68
23. Słowenia (SLO)	4	1,16	+0,75
24. Estonia (EST)	4	1,16	+0,88
25. Cypr (CP)	4	1,16	+1,01
26. Luksemburg (L)	4	1,16	+1,07
27. Malta (M)	3	0,84	+0,75
UE-27	345	100,00	

Źródło: opracowanie własne.

Scenariusz 4: Waga głosów na podstawie wielkości Produktu Krajowego Brutto.

Rozwiązanie to faworyzuje kraje bogate i duże liczebnie. Jest niekorzystne dla małych państw, ale nie wszystkich małych. Bogate, małe i średnie kraje takie, jak Irlandia, Austria czy Szwecja zyskałyby na takiej kombinacji. Najmniej korzystna jest ona dla małych państw ESW oraz państw uboższych.

Jednak opcja ta ma zaletę dla 4 dużych, bogatych państw UE – Niemiec i W. Brytanii w szczególności, które przy ew. renegocjacji porozumienia z Traktatu Konstytucyjnego żądałyby większego uwzględnienia faktu płatności netto do budżetu. Nowi członkowie UE, w tym najbardziej Polska i Rumunia oraz Bułgaria traciliby na takim rozwiązaniu.

Tabela 4. Zyski i straty poszczególnych państw UE-27 z zastosowania zasady ważenia głosów w oparciu o PKB

Państwo	Wartość PKB w mld USD (2005)	Udział w % w całości PKB UE 27	Zyski i straty w porównaniu do procentowego udziału opartego na potencjale demograficznym z tabeli 1
1. Niemcy (D)	2400,0	8,405	-8,64
2. Francja (F)	1700,0	8,405	-3,93
3. W. Brytania (GB)	1800,0	8,405	-3,80
4. Włochy (I)	1600,0	8,405	-3,36
5. Hiszpania (E)	937,6	7,83	-0,96
6. Polska (PL)	463,0	7,83	-0,05
7. Rumunia (R)	171,5	4,06	-0,40
8. Niderlandy (NL)	481,1	3,77	+0,42
9. Grecja (GR)	226,4	3,48	+1,21
10. Belgia (B)	316,2	3,48	+1,35
11. Czechy (CZ)	172,2	3,48	+1,37
12. Portugalia (P)	188,7	3,48	+1,38
13. Węgry (H)	149,3	3,48	+1,39
14. Szwecja (S)	255,4	2,90	+1,05
15. Austria (A)	255,9	2,90	+1,24
16. Bułgaria (BG)	61,6	2,90	+1,29
17. Słowacja (SK)	78,9	2,03	+0,92
18. Dania (DK)	174,4	2,03	+0,92
19. Finlandia (FIN)	151,2	2,03	+0,95
20. Irlandia (IRL)	126,4	2,03	+1,21
21. Litwa (LIT)	45,2	2,03	+1,32
22. Łotwa (LAT)	26,5	1,16	+0,68
23. Słowenia (SLO)	39,4	1,16	+0,75
24. Estonia (EST)	19,2	1,16	+0,88
25. Cypr (CP)	15,7	1,16	+1,01
26. Luksemburg (L)	27,3	1,16	+1,07
27. Malta (M)	7,2	0,84	+0,75
UE-27	11.890,3	100,00	

Źródło: 2006 The World Almanac, and Book of Facts.

Z danych zawartych w tab. 4 wynika przewaga dużych i bogatych państw UE nad resztą. W przypadku zastosowania rozwiązania opartego na PKB UE straciłaby charakter unii solidarnej, a przewaga państw dużych i bogatych zwiększyłaby się jeszcze bardziej kosztem małych państw z ESW – najbardziej kosztem Polski i Rumunii.

Scenariusz 5: Waga na podstawie tzw. pierwiastka jagiellońskiego.

Rozwiązanie to polega na przyznaniu wagi poszczególnym państwom w oparciu o pierwiastek drugiego stopnia z liczby mieszkańców. Na przykład, jeżeli dane państwo ma 36 mln ludności, waga głosów – $\sqrt{36} = 6$. Czyli pierwiastek łagodzi przewagę dużych państw, ale jednocześnie zapewnia, że demograficzny potencjał jest uwzględniony. Najbardziej na takim rozwiązaniu tracą Niemcy, a najbardziej zyskują średniej wielkości kraje, takie jak Grecja, Węgry. Polska, która proponuje takie rozwiązanie, faktycznie na nim traci

w porównaniu z faktycznym potencjałem demograficznym o 1,4 punkta procentowego. Matematyczna natura tego rozwiązania pozwala na zyski wszystkim z wyjątkiem państw powyżej ok. 22 mln ludności. Czyli w przypadku wejścia do UE Turcji i Ukrainy waga tych państw byłaby tonowana przez pierwiastek kwadratowy z ich liczby ludności. Natomiast kraje bałkańskie, Mołdowa i kaukaskie zyskałyby na pierwiastku jagiellońskim (patrz tabela 5).

Tabela 5. Zyski i straty poszczególnych państw UE-27 z zastosowania zasady ważenia głosów w oparciu o pierwiastek jagielloński

Państwo	Wartość PKB w mld USD (2005)	Udział w % w całości UE w oparciu o pierwiastek kwadratowy z wielkości ludności	Zyski i straty w porównaniu do procentowego udziału opartego na potencjale demograficznym z tabeli 1
1. Niemcy (D)	9,09	9,55	-8,64
2. Francja (F)	7,73	8,12	-3,93
3. W. Brytania (GB)	7,69	8,08	-3,80
4. Włochy (I)	7,55	7,93	-3,36
5. Hiszpania (E)	6,53	6,86	-0,96
6. Polska (PL)	6,18	6,50	-0,05
7. Rumunia (R)	4,65	4,89	-0,40
8. Niderlandy (NL)	4,03	4,23	+0,42
9. Grecja (GR)	3,32	3,49	+1,21
10. Belgia (B)	3,22	3,38	+1,35
11. Czechy (CZ)	3,19	3,35	+1,37
12. Portugalia (P)	3,19	3,35	+1,38
13. Węgry (H)	3,18	3,34	+1,39
14. Szwecja (S)	2,99	3,14	+1,05
15. Austria (A)	2,84	2,98	+1,24
16. Bułgaria (BG)	2,79	2,93	+1,29
17. Słowacja (SK)	2,32	2,43	+0,92
18. Dania (DK)	2,32	2,44	+0,92
19. Finlandia (FIN)	2,28	2,39	+0,95
20. Irlandia (IRL)	1,99	2,09	+1,21
21. Litwa (LIT)	1,86	1,95	+1,32
22. Łotwa (LAT)	1,52	1,60	+0,68
23. Słowenia (SLO)	1,40	1,47	+0,75
24. Estonia (EST)	1,16	1,22	+0,88
25. Cypr (CP)	0,84	0,88	+1,01
26. Luksemburg (L)	0,67	0,70	+1,07
27. Malta (M)	0,63	0,66	+0,75
UE -27	95,16	100,00	

Źródło: opracowanie własne.

Scenariusz 6: Waga na podstawie indeksu HDI.

Ostatnim z rozważanych scenariuszy jest uwzględnienie poziomu życia ludności w UE. Miarą może być HDI – *Human Development Index* ONZ. Indeks ten został wprowadzony przez agendę UNDP i służy alternatywnemu

mierzeniu bogactwa²⁰. Przykładowo według HDI standard życia na pozornie biedniejszej Kubie jest o 1/3 wyższy niż w nominalnie bogatszej, mierząc PKB per capita RPA. Miara HDI jest niekorzystna dla byłych państw socjalistycznych UE, które odziedziczyły po dawnym systemie niesprawną i nieprzyjazną człowiekowi infrastrukturę gospodarczą.

Poziom ten w UE w porównaniu z realiami współczesnego świata (Afryka, Azja, Ameryka Łacińska) jest bardzo wyrównany. Różnica między posiadającą najwyższy standard Irlandią a państwem o najniższym wskaźniku Human Development Index wynosi tylko 0,151. Tymczasem różnice wśród państw innych kontynentów, jak np. w Afryce czy obu Amerykach wynoszą ponad 0,300 punktów. Najwyżej rozwinięte państwo UE, które daje najlepsze szanse rozwoju osobie ludzkiej – Irlandia przewyższa najsłabszego członka UE Rumunię tylko o 15,8%.

Rozwiązanie to eliminuje przewagę dużych państw takich, jak Niemcy czy Francja nad mniejszymi bogatymi krajami UE (np.: Irlandia czy Szwecja), których standard życia jest wysoki i zasługuje na promocję w UE.

Tabela 6. Poziom życia HDI a kolejne poszerzenia UE

Państwo UE	Wartość HDI (2006)	Kolejne poszerzenie UE
1. Irlandia (IRL)	0,956	1.
2. Szwecja (S)	0,951	4.
3. Niderlandy (NL)	0,947	0.
4. Finlandia (FIN)	0,947	4.
5. Belgia (B)	0,945	0.
6. Luksemburg (L)	0,945	0.
7. Austria (A)	0,944	4.
8. Dania (DK)	0,943	1.
9. Francja (F)	0,942	0.
10. W. Brytania (GB)	0,940	1.
11. Włochy (I)	0,940	0.
12. Hiszpania (E)	0,938	2.
13. Niemcy (D)	0,932	0./NRD
14. Grecja (GR)	0,921	3.
15. Słowenia (SLO)	0,910	5.
16. Portugalia (P)	0,904	2.
17. Cypr (CP)	0,903	5.
18. Czechy (CZ)	0,885	5.
19. Malta (M)	0,875	5.
20. Węgry (H)	0,869	5.
21. Polska (PL)	0,862	5.
22. Estonia (EST)	0,858	5.
23. Litwa (LIT)	0,857	5.
24. Słowacja (SK)	0,856	5.
25. Łotwa (LAT)	0,845	5.
26. Bułgaria (BG)	0,816	5/2007
27. Rumunia (R)	0,805	5/2007

Źródło: HDR Human Development Index UNDP, 2006.

²⁰ Por.: W. Rakowski, „Przestrzenne zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-ekonomicznego na świecie”, Rocznik Żyrardowski, tom V, WSRL, Żyrardów 2007.

Warto przy tym zauważyć, że państwa bogate pod względem HDI w UE pochodzą z pierwszego i czwartego poszerzenia, a biedne z piątego i czwartego. Unia Europejska nie zapewniła z wyjątkiem Irlandii awansu w górę tabeli. Ciekawym przypadkiem jest porównanie Portugalii i Hiszpanii – Portugalia jest poniżej, a Hiszpania powyżej połowy tabeli 6.

Tabela 7. Zyski i straty poszczególnych państw UE-27 z zastosowania zasady ważenia głosów w oparciu o HDI

Państwo	Wartość HDI (2006)	Udział w % w całości HDI UE 27	Zyski i straty w porównaniu do procentowego udziału opartego na potencjale demograficznym z tab. 1
1. Niemcy (D)	0,932	8,405	-13,24
2. Francja (F)	0,942	8,405	-8,49
3. W. Brytania (GB)	0,940	8,405	-8,36
4. Włochy (I)	0,940	8,405	-7,92
5. Hiszpania (E)	0,938	7,83	-4,95
6. Polska (PL)	0,862	7,83	-4,35
7. Rumunia (R)	0,805	4,06	-1,17
8. Niderlandy (NL)	0,947	3,77	+1,15
9. Grecja (GR)	0,921	3,48	+1,50
10. Belgia (B)	0,945	3,48	+1,74
11. Czechy (CZ)	0,885	3,48	+1,51
12. Portugalia (P)	0,904	3,48	+1,60
13. Węgry (H)	0,869	3,48	+1,40
14. Szwecja (S)	0,951	2,90	+2,04
15. Austria (A)	0,944	2,90	+2,20
16. Bułgaria (BG)	0,816	2,90	+1,73
17. Słowacja (SK)	0,856	2,03	+2,39
18. Dania (DK)	0,943	2,03	+2,75
19. Finlandia (FIN)	0,947	2,03	+2,80
20. Irlandia (IRL)	0,956	2,03	+3,09
21. Litwa (LIT)	0,857	2,03	+1,80
22. Łotwa (LAT)	0,845	1,16	+2,98
23. Słowenia (SLO)	0,910	1,16	+3,31
24. Estonia (EST)	0,858	1,16	+3,23
25. Cypr (CP)	0,903	1,16	+3,55
26. Luksemburg (L)	0,945	1,16	+3,78
27. Malta (M)	0,875	0,84	+3,49
UE-27	24,436	100,00	

Źródło: HDR Human Development Index UNDP, 2006.

W efekcie, gdyby zastosować tylko czynnik HDI, skorzystałyby małe państwa Europy Zachodniej, a straciły duże kraje a w szczególności Niemcy i Polska.

Podsumowanie

Biorąc pod uwagę wszystkie scenariusze od 1 do 6 najkorzystniejszym dla Polski rozwiązaniem byłby Traktat z Nicei. Wiadomo, że jest to już niemożliwe. Najbardziej prawdopodobnym scenariuszem jest przyjęcie Traktatu Reformującego w drodze bądź parlamentarnego głosowania (większość Państw Członkowskich), bądź referendum. TR musi być ratyfikowany przez wszystkich członków UE, tak aby mogły odbyć się wybory do Parlamentu Europejskiego i tak aby przyjęcie nowego członka – Chorwacji mogło mieć miejsce już w 2009 r. W Polsce o przyjęcie TR zdecydował Sejm, gdyż TR nie jest niczym innym, jak zwykłą umową międzynarodową, kolejnym z serii Traktatów regulujących działanie UE. Niestety w Irlandii w połowie 2008 r. odbyło się referendum, które odrzuciło TR. W wyniku różnych zabiegów dyplomatycznych próbuje się ratować ten Traktat między innymi poprzez nakłanianie Irlandii do powtórnego zorganizowania referendum.

The prospects of entering into force the Treaty changing Nice Treaty of the EU and exchanging failed Constitutional Treaty

Summary

The subject of this article is to show the different options of weighting the voice and significance of countries of the European Union. There were different views on the subject how European Union could be made efficient.

One of the options was to find the solution which satisfies big and small member states. The Treaty of Lisbon changing slightly the Constitutional Treaty seems the best solution for everybody. However the academic fairness of free discussion should allow to consider also different scenarios. Poland makes the best use of its demographical power under the provisions of Nice Treaty. Expanded EU needs better governance and the Nice Treaty is not effective to meet the challenges of globalised world in 21. Century.

Therefore the most practical and probable solution is to accept the Lisbon Treaty – the closest version to the Constitutional Treaty. The article gives statistical data and comparisons between the member states of EU 27.